

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(МКІП)**

вул. Івана Франка, 19, м. Київ, 01601, тел./факс: (044) 234-70-48, тел. (044) 235-23-78
E-mail: info@mkip.gov.ua, web-site: <http://mkip.gov.ua/> код згідно з ЄДРПОУ 43220275

Всеукраїнська громадська організація
«Українська бібліотечна асоціація»

Щодо результатів розгляду звернення

Міністерство культури та інформаційної політики України розглянуло лист Всеукраїнської громадської організації «Українська бібліотечна асоціація» від 14 серпня 2023 року № 51 (вх. реєстраційний номер МКІП від 15 серпня 2023 року № 202318325/06-23) щодо надання роз'яснень стосовно особливостей застосування норм Закону України від 19 червня 2022 року № 2309 «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення обмежень на ввезення та розповсюдження видавничої продукції, що стосується держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України» та повідомляє про таке.

Законом України від 19 червня 2022 року № 2309 «Про внесення змін до деяких законів України щодо встановлення обмежень на ввезення та розповсюдження видавничої продукції, що стосується держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України» (далі – Закон № 2309) статтю 28¹ Закон України від 05 червня 1997 року № 318/97 «Про видавничу справу» (далі – Закон № 318) викладено в новій редакції, зокрема частина перша цієї статті регламентує, що забороняється ввезення на митну територію України та/або розповсюдження на її території видавничої продукції, що має походження або виготовлена та/або випущена у світ, та/або ввозиться з території держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України (крім розповсюдження видавничої продукції, що має походження або виготовлена та випущена у світ на тимчасово окупованій території України до її тимчасової окупації), а також книжкових видань, що містять твори, автори яких є або були у будь-який період після 1991 року громадянами держави-агресора, за винятком колишніх громадян держави-агресора, які є (або на момент смерті були) громадянами України і не мають (на момент смерті не мали) громадянства держави-агресора.

Частиною другою статті 28¹ Закону № 318 визначено, що видавнича продукція, випущена у світ державною мовою держави-агресора, що не підпадає

СЕД АСКОД Міністерство культури та інформаційної політики України
№ 06/12/7882-23 від 12.09.2023
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000008C6630006B72A400
Підписувач Карандєєв Ростислав Володимирович
Дата підписання: 12.09.2023
Дійсний з 13.06.2022 0:00:00 по 12.06.2024 23:59:59

під обмеження, визначені частиною першою цієї статті, та інші обмеження, визначені законодавством, може бути ввезена на митну територію України та розповсюджена на її території за умови наявності відповідного дозволу, передбаченого цією статтею.

Водночас Законом № 2309 розділ V «Прикінцеві положення» Закону № 318 доповнено пунктом 2¹, згідно якого встановлена статтею 28¹ Закону № 318 заборона розповсюдження книжкових видань, що містять твори, авторами яких є громадяни держави-агресора, не застосовується до книжкових видань, виданих в Україні до 01 січня 2023 року.

Враховуючи зазначене, з набранням чинності Законом № 2309 на території України забороняється розповсюдження видавничої продукції, що має походження або виготовлена та/або випущена у світ, та/або ввозиться з території держави-агресора, Республіки Білорусь, тимчасово окупованої території України (за виключеннями встановленими Законом № 2309). При цьому дозволяється розповсюдження книжкових видань авторів-громадян держави-агресора, виданих в Україні до 1 січня 2023 року.

Слід зазначити, що Закон № 318 за обсягом регулювання суспільних відносин та дії на суб'єктів відноситься до так званих спеціальних законів. Це означає, що він регулює обмежену (спеціальну) сферу суспільних відносин і поширюється на окремі категорії суб'єктів.

У преамбулі Закону № 318 вказано, що цей Закон визначає загальні засади видавничої справи, регулює порядок організації та провадження видавничої діяльності, виготовлення та розповсюдження видавничої продукції, умови взаємовідносин і функціонування суб'єктів видавничої справи.

Отже, сферою суспільних відносин, які регулює Закон № 318, є порядок організації та провадження видавничої діяльності, виготовлення та розповсюдження видавничої продукції, а суб'єктами, на яких поширюються норми цього Закону, є суб'єкти видавничої справи.

Відповідно до підпункту 8 частини першої статті 1 Закону № 318 видавнича справа - провадження або поєднання суб'єктами господарювання таких видів діяльності: видавничої діяльності, виготовлення видавничої продукції, розповсюдження видавничої продукції, а згідно з нормами частини першої статті 10 Закону № 318 суб'єктами видавничої справи є видавці, виготовлювачі та розповсюджувачі видавничої продукції.

Підпунктами 2, 3 та 14 частини першої статті 1 Закону № 318 наведено значення термінів:

виготовлювач видавничої продукції – суб'єкт господарювання, що здійснює виготовлення тиражу видання;

видавець – суб'єкт господарювання, що здійснює видавничу діяльність;

розповсюджувач видавничої продукції – суб'єкт господарювання, що здійснює розповсюдження видавничої продукції.

Відповідно до частини першої та другої стаття 12 Закону № 318 з метою обліку суб'єктів видавничої справи в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 135 «Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції»), уповноваженим органом ведеться Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (далі – Державний реєстр).

Суб'єкти господарювання провадять діяльність у видавничій справі після внесення їх до Державного реєстру на підставі свідоцтва про внесення суб'єкта господарювання до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (далі – свідоцтво).

Діяльність у видавничій справі без внесення до Державного реєстру провадять згідно з нормами частини четвертої статті 12 Закону № 318:

органи законодавчої, виконавчої, судової влади - для випуску офіційних видань з матеріалами законодавчого та іншого нормативно-правового характеру, бюлетенів судової практики;

підприємства, установи, організації, навчальні заклади, наукові установи, творчі спілки, інші юридичні особи - для випуску і безоплатного поширення інформаційних (бібліографічних, реферативних, оглядових), рекламних видань про свою діяльність; видань, що містять нормативні акти з виробничо-практичних питань таких підприємств, установ та організацій; службових та методичних матеріалів, документів для потреб їхньої статутної діяльності, а також матеріалів на правах рукопису, розмножених за допомогою технічних засобів.

Враховуючи зазначене, будь-який суб'єкти господарювання не має права провадити діяльність у видавничій справі (провадити видавничу діяльність, виготовлення видавничої продукції, розповсюдження видавничої продукції) без внесення його до Державного реєстру окрім виключень, визначених частиною четвертою статті 12 Закону № 318.

Щодо розповсюдження видавничої продукції слід зазначити, що за нормою підпункту 13 частини першої статті 1 Закону № 318 розповсюдження видавничої продукції – це доведення видавничої продукції до споживача через торговельну мережу або в інший спосіб. Відповідно до частини другої статті 25 Закону № 318 розповсюдження видавничої продукції може здійснюватися шляхом її реалізації (продажу) в роздрібній та оптовій торгівлі, безоплатного розповсюдження чи обміну на договірних засадах.

Бібліотечна справа є сферою суспільної діяльності, відмінною від видавничої справи і регулюється іншим спеціальним Законом – Законом України від 27 січня 1995 року № 32/95 «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (далі – Закон № 32).

Основою державної політики в галузі бібліотечної справи за нормами частини першої статті 4 Закону № 32 є реалізація прав громадян на бібліотечне обслуговування, забезпечення загальної доступності до інформації та культурних

цінностей, що збираються, зберігаються та надаються в тимчасове користування бібліотеками.

Відповідно до абзацу третього частини першої статті 1 Закону № 32 бібліотека – це інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних та інших потреб користувачів бібліотеки.

Доступ до документів та надання бібліотечних послуг користувачам бібліотек згідно з частиною першою статті 22 Закону № 32 здійснюються з додержанням вимог щодо забезпечення охорони державної таємниці, забезпечення зберігання фондів бібліотек, а також відповідно до статутів (положень) бібліотек, правил користування бібліотеками. Відповідно до абзацу четвертого частини другої цієї ж статті користувачі бібліотек мають право безоплатно отримувати у тимчасове користування документи із фондів бібліотеки, крім документів, придбаних за кошти, одержані від господарської діяльності бібліотеки.

Слід звернути увагу на те, що процеси (дії) з розповсюдження друкованої продукції та надання її у тимчасове безоплатне користування не є тотожними.

Як зазначалося раніше розповсюдження видавничої продукції – це доведення видавничої продукції до споживача. Споживач згідно визначення, наведеного в підпункті 22 статті 1 Закону України від 12 травня 1991 року № 1023 «Про захист прав споживачів», – це фізична особа, яка придбаває, замовляє, використовує або має намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов'язаних з підприємницькою діяльністю або виконанням обов'язків найманого працівника.

До того ж, відповідно до Правил розповсюдження періодичних друкованих видань, затверджених наказом Державного комітету зв'язку України, Міністерства інформації України, Міністерства транспорту України від 10 грудня 1998 року № 169/81/492, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 25 грудня 1998 р. за № 820/3260, розповсюдження періодичних друкованих видань — оформлення передплати, замовлення тиражів уроздріб, експедирування, перевезення, оброблення, доставлення та вручення видань передплатнику, продаж видань уроздріб.

Оскільки переважна більшість друкованих видань містять об'єкти авторського права, важливо враховувати визначення поняття розповсюдження наведено в пункті 50 частини першої статті 1 Закону України від 01 грудня 2022 року № 2811 «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон № 2811), а це – будь-яка дія, за допомогою якої оригінали або інші примірники об'єктів авторського права та/або суміжних прав безпосередньо чи опосередковано пропонуються публіці способом, у тому числі першого продажу чи іншого першого відчуження оригіналів або інших примірників об'єкта авторського права та/або суміжних прав.

Отже, розповсюдження примірників об'єктів авторського права (якими є більшість друкованих видань), передбачає їх відчуження, тобто, зміну власника.

Крім того, відповідно до частини другої статті 24 Закону № 2811 допускається без дозволу суб'єкта авторського права позичка некомерційними бібліотеками правомірно опублікованих примірників творів у друкованому вигляді, крім примірників комп'ютерних програм, баз даних.

Спираючись на норми частини першої статті 827 Цивільного кодексу України позичка – це передача певної речі у безоплатне користування протягом встановленого строку.

З огляду на зазначене, розповсюдження видавничої продукції та їх надання у безоплатне тимчасове користування (позичку) є різними юридично визначеними діями, оскільки в результаті розповсюдження видавничої продукції відбувається її відчуження (зміна власника), а в результаті позички відбувається її передача у безоплатне користування протягом встановленого строку.

Тож, бібліотеки спираючись на норми чинного законодавства у процесі своєї діяльності не розповсюджують видавничу продукцію, яка зберігається в якості документів їх бібліотечних фондів, а надають її у безоплатне тимчасове користування (позичку).

Водночас наголошуємо, що поповнення бібліотечних фондів у будь-який спосіб книжковою продукцією, визначеною частинами першою та другою статті 28¹ Закону № 318, є неправомірним.

Т. в. о. Міністра

Ростислав КАРАНДЄЄВ

Катерина Орлюк 234 79 31

СЕД АСКОД Міністерство культури та інформаційної політики України
№ 06/12/7882-23 від 12.09.2023
Сертифікат 58E2D9E7F900307B040000008C6630006B72A400
Підписувач Карандєєв Ростислав Володимирович
Дата підписання: 12.09.2023
Дійсний з 13.06.2022 0:00:00 по 12.06.2024 23:59:59